

Mark'en şampi Mۇq Xavar Běşin  yit

Me girk  şampi Mark'en s ft'  ap'ost'ol P'avelane  susi Mۇq Xavara y ymişbsuna k m ybey. Oş  is  şo Rima k çp'i miya  susi c' k'p'i p'as's'e şagirdaxun soĝo bakala Pet'eraxune sagala  şbsa burqi. Axiri Q'onçux  susen g ynul  qeĝat'an  z şagirdxo dirist' d ny ne karoozbi Mۇq Xavara y ymişbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak'  zi  susaxun bakala v dine ak'it'oĝo, t'e hadisooĝo exl t'bsuni me girke bex c'eysunast'a gele k m ye bake. Mark'en me girk  Rima, t xmin n 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girk t'iy mi Mۇq Xavarxo b ĝat'an boxoy tene zap'e. Girke boş  susi zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo  susi biq'i  şurxo q'a Şot'ay h r şeya amdar k'in k' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay h l   saya xavareçalen pi "Buxaçuĝoy yaq'abi, me d ny ne  zy t zap'k'ala sa K'ul" baksunane ak'est'a.

Girk  susi nanaxun baksunaxun t  , ama Şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oş  Şeytanen Şot'o şin yişbsunaxun, mot'oxun oş  is   susen  z q'ulluĝa burqsunaxune exl tesa.  susen dirist' Galileyina tarapi Buxaçuĝoy Padçaĝluĝi baradane karoozbsa, ak'est'ala

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan, Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay.

⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusalisa yəşəyişala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğo İordan oqe boş k'unuk'ebsey.

⁶ İoanen buşe xayaxun paltare layey, iz bİYex t'olaxun q'ayinşe ğaçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metəre karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu.

⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

*İsusi k'unuk'baksun saal sinəyişaksun
(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi.

¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şiyusunane ak'i.

¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

---

† **1:3 1:3** İsa. 40:3 ‡ **1:6 1:6 2** Padç. 1:8 § **1:11 1:11** İvel möğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22

12 Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çölene zapi taşeri.

13 Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyinşebi, Şot'o əqnə heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

*İsusi İz q'ulluğa burqsun
(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)*

14 İoan biq'eşit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Mûq Xavaranekaroozbsay.

15 Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ işabakene. Toobabanan, Mûq Xavara vëbakanan!» *

*Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)*

16 İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney.

17 İsusen şot'oğə pine: «Bez baç'anexun ek-inan, Zu vëx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz».

18 Şot'oğon hat'e saad torurxo boseri Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

19 İsus samal bəş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluq'bsay.

20 İsusen hat'e saad şot'oğə k'alepi. Şot'oğonal içəğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

---

* 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2

*İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun
(Luk'. 4:31-37)*

²¹ Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başı zombsane burqı.

²² Şot'ay zombsuna bütüm mæət't'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğo k'anun zombalxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. †

²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başı.

²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynak'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuğoy İvelonu!»

²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!»

²⁶ Murdar urufen me amdara jk'p'i ost'aar haraypsun şot'oxun c'ere.

²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksa».

²⁸ İsusi barada bakala exlət Galileya oçali hər tərəf usum yöymişaksane burqı.

*İsusi gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)*

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşı.

---

† **1:22 1:22** Mat'. 7:28-29

³⁰ Şorox t'iya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene.

³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşi iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuğon şot'oğ q'ulluğbsane burqi.

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğo saal içoğoy boş murdar uruf bakalxo İsusi t'öğölt'un eçeri.

³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un gireşi.

³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarx-one q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'əsi. Ama murdar urufxo əyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusi Şu baksuna avat'uniy.

İsusi İz q'ulluğa davamsun

(Luk'. 4:42-44)

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşi t'et'iya afırnəpi.

³⁶ Simonen q'a iz t'öğx bakalt'oğon isə İsusa qəvesat'un burqi.

³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa».

³⁸ İsusen şot'oğ pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğ tağen, t'et'iyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşi bütüm Galileyina, t'iya bakala sinagogxokaroozebsay, murdar urufxone şəp'esay. †

---

† 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35

*İsusi cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)*

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i § sa amdaren İsusi t'öğöl hari İz bēš çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureğayin za tēmizbes bankon».

⁴¹ İsusi şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, tēmizbaka!»

⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun tēmizbaki q'olayebaki.

⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi

⁴⁴ möhkəm tapşurebi: «Bēğa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va bēyinşen bēğəq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun tēmiz baksuna görə Moiseyen bürmişi q'urbanxo eça». *

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me bakit'oğo bitot'aynak' exlətp'i hər gala yəymişebi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo şəhərexun t'öğx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

2

*İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)*

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaral dirist' şəhərə yəymişebaki.

---

§ **1:40 1:40** *cuzam azara baft'i* - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey. * **1:44 1:44** Lev. 14:1-32

² Şot'ay t'öğöl t'eq'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bəş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozbsay.

³ Me vədine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çureşi.

⁴ Ama gele amdaxoy topbaksuna görə şot'o İsusi t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un şivk'i.

⁵ İsusen şot'oğoy vələğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arşi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay:

⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axırı mo Buxaçuğoy tərsinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şına bağışlayınşes bakon?"

⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirbsuna İz urufen q'amişaki pine: «Mo hetər fikirxone ef beyne eysa?

⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun?

¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoye günaxxo bağışlayınşala ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine:

¹¹ «Və nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!»

---

* **2:6 2:6** *k'anun zombal* - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andırışala, t'e k'anunxo hetər əməlbsuna zombala amdar.

12 Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bësh c'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğo alxışp'i next'uniy: «Yan hələ metər əş teyan ak'ey».

*İsusi günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun
(Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)*

13 İsus p'urum göle t'öğöle taşi. Şot'ay t'öox gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay.

14 Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arşi Hal-fay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez bač'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi bač'anexune taşi.

15 İsusi bač'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arşi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şagirdxoxun sagala şumt'un kəyi.

16 Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusi günaxkərxoxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şagirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala şum uksa?»

17 İsusen mot'o ibakat'an şot'oğo pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

*Ğuruxi əmxun bakala sual
(Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)*

† 2:16 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sek't'oğoy üzvi

18 İoani şagirdxon q'a fariseyxonğuruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdarxo İsusi t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?»

19 İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onağxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğöle, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc butene.

20 Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un.

21 Şuk'k'alen bisi paltara təzə parçınaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zığbaki gaal samalal pise ak'eğon.

22 Şuk'k'alen təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

*Şamat' ğine əmxun zombsun
(Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)*

23 Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqi. †

24 Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?»

25 İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki?

† 2:23 2:23 K'an. 23:25

²⁶ Şo samci bəyinş Evyatari vədinest'a irəzilüği çadıra başi bəyinşoxun başq'a şuk'k'ala uk-suna icaza nu tadeğala, Q'onçuğo həsrbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

²⁷ Oşa İsusen şot'oğo pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmişake, amdar Şamat' ğineynak' təə.

²⁸ Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxə».

3

İsusi kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun

(Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

¹ İsus p'urumal sinagogane başi. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy.

² Bəzi amdarxoy pul İsusi loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaqt'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə.

³ İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!»

⁴ Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine saat'luğ yoxsa pislüğ bsuna? Şinesa elmoğo çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'uniy.

⁵ İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə Şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

⁶ Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusa hetər əfçibsuni barada maslaatsat'un burqı.

*İsusi baç'anexun eğalt'oğoy gelebaksun
(Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)*

⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öǝxe taşı. Şot'ay baç'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay.

⁸ İsusi biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öǝl İudeyinaxun, Yerusolimamaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay.

⁹ Amdar t'eq'ədər geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'irişi pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi.

¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğo best'unbsay. *

¹¹ Murdar urufxon isə İsusa ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!»

¹² Ama İsusen şot'oğo İzi şu baksuna bayanb-suna q'adağanebsay.

*P'as's'e şagirdi təyinbaksun
(Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16)*

¹³ Sa ği İsus buruğo laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öǝle k'alpi, şoroxal hart'un.

¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öǝl bakat'un. Me

* **3:10 3:10** Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3

amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy.

15 İsusen şot'oğoy murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

16 Metərluğen, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon,

17 Benerageş s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerageş «S'əq'e ğarmux» upsune -

18 Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançi † Simon

19 saal oşa İsusə xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul
(Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23)

20 Sa ği İsus sa k'oyane başi. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqi, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

21 İsusi ailinen me barada ibakat'an şot'o eş'teynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, şot'in İz haq'ılane açesp'e.

22 Yerusolimaxun hari k'anun zombalxon isə next'uniy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». ‡

23 İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqi: «Şeytanen Şeytana hetərə şəp'eşes bakon?

† 3:18 3:18 Kənançi - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğoy tadeşi s'i.

‡ 3:22 3:22 Mat'. 9:34; 10:25

24 Əgər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon.

25 Əgər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon.

26 Əgər şeytanenal iç iz əleyinə əqəsi için-içuxun düşmənlüğebsasa, şot'in porttenebon, şot'ay axire eğon.

27 Axırı şuk'k'alen zorba amdari k'oya başi süft'ə t'e amdari kul-tura gac'p'inut' şot'ay k'oja fūq'p'es batenekon.

28 Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğo bihi tağala əyitmux şot'oğo bağışlayınşakes banekon.

29 Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». §

30 İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğo İz ailə hesabbsun

(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)

31 Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi Şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi.

32 Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arşenəy. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale».

33 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?»

³⁴ Oşa İz hərrəmine arşit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane.

³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əməlebsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Şareğala şile barada məsələ (Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zomb-sane burqi. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare giresey ki, İç laşi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

² İsusen şot'oğo gele şeyə məsələğone zomb-say. Şot'in pine:

³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa.

⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöle bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğo t'uk'ti ut'unksa.

⁵ Sa hemo k'ul gele nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünebaksa.

⁶ Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksa.

⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğo haq'layinşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a.

⁸ T'iyəmiyoroş isə bərəkətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksa, şot'oğoy bəzit'oğon otuz,

---

* 4:1 4:1 Luk'. 5:1-3

bəzít'ogón altmış, bəzít'ogónal sabaç q'at gele bart'un taşt'a».

⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

¹⁰ Camaat şareşit'uxun oşa İz p'as's'e şagirden q'a İz baç'anexun tağalt'ogón Şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i.

¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayeşe, ama t'iyəmint'ogoynak' hər şey məsələğone exlətesa ki,

¹² "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğoc fıırıpı bağışlayınşt'unbakon"».

†

¹³ Oşa İsusen şot'ogoxun xavare haq'i: «Vən me məsəlinə tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğo hetər q'amışakalnan?

¹⁴ Əkinçinen şark'alo Buxaçuğoy əyite.

¹⁵ Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'ogón əyitə it'unbaksa, ama Şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'eşi əyitə ext'i taneşt'a.

¹⁶ Bəziyoroş jəluğ gala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'ogón əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqluğen q'abult'unbsa,

¹⁷ ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğə əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaksa.

† **4:12 4:12** İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27

18 Şaşurxoy arane biti şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaksa,

19 ama me dünyəni narahatçiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğə bakala tamax arane başi əyitə q'əq'əñne, əyitenal bar tene eş't'a.

20 Bəzi amdarxo isə bərəkətlu oçala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eş't'a».

Çiraği barada məsələ (Luk'. 8:16-18)

21 İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğə exlətebi: «Ef zənden, çirağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çiraği q'ave loxolt'un laxsa. ‡

22 T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayeğane. §

23 İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ (Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

24 İsusen şot'oğə sa məsələl exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vəynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. *

---

‡ 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38

25 Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'eğale». †

Zoğ duği şile barada mäsälə

26 İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare.

27 Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duği kalanebaksa. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eysuna sal avatenebaksa,

28 axırı oçalen içine mot'oğö bsa. Süft'ə zoğö c'eysa, oşa sünbül, samal oşal sünbüli dənooxe kalabaki ap'sa.

29 Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğen mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». ‡

Xardali şile barada mäsälə

(*Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19*)

30 Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani mäsəlinen ak'est'en?

31 Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayin,

32 kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksa. İz taymuxal t'e boydane baksa ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

33 İsusen mot'oxun q'erəzəl gele mäsəlooxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un.

† 4:25 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 ‡ 4:29 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

³⁴ Şot'oğo mäsəlsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdoxun tək mandat'an şot'oğo hər şeyə q'andırışəbsay.

İsusi tufana bask'est'un
(*Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25*)

³⁵ Hat'e ği biyəbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan göle t'e tərəf c'ovaken».

³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arşi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erəz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdən zorba sa tufane əqəşi. Ləpəğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşə buybaksay.

³⁸ İsus lodk'in baç'anin tərəf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?»

³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğğəloy sa şip'luğə baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğo pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'İbsa? Hələ vəst'a vəluğ tene bu?»

⁴¹ Şagirdxo q'İyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, göləl İçu tabinebaksa?" pi xavart'un haq'say.

5

İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(*Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39*)

¹ Şorox göle t'e soğo tərəf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi.

2 İsus lodk'inaxun sıǵala k'inək' gərəmzəluǵaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri.

3 Şo gərəmzəluǵane yəşəyinşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyinşiyal efes tene baksay.

4 Hema kərəm şot'o k'andallayinşiyal ǵaçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'eney. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay.

5 Həmişə, üşə-ǵena gərəmzəluǵa, buruxmoǵo harayeney, için içü jələyinşesbay.

6 Şot'in İsusa əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti,

7 harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arşit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!»

8 Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'eki!" peney.

9 İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coǵabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan».

10 Şot'in İsusa içoǵo t'e oçalaxun maq'an şəp'eşi pi xoyinşbsane burqi.

11 T'et'iya - buruǵoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay.

12 Murdar urufxon İsusa xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oǵoy boş baǵen».

13 İsusen icaza tənədi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. P'ə hazar bul bəq'ə İşa bakala sürü hat'e saad q'ayinaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

14 Bõq'bëğalxon t'it'eri me barada şəhərmoğõ q'a ayizmoğõ exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynak'e hari.

15 Şot'oğon İsusi t'õğõl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayınşaki arst'una ak'i q'it'unbi.

16 Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğõ q'a bõq'ürxoy barada exlətt'unbi.

17 T'e vədə t'e oçali amdaron İsusə xoy-inşbat'un burqı ki, içoğoy oçalaxun c'eğane.

18 İsus lodk'ina arşat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusə xoyinşebi ki, içuval ext'ane.

19 İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi işat'oğoy t'õğõl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğõ saal vaynak' hetər ük' bok'ospun ak'est'una şot'oğõ exlətp'a».

20 Me amdarenal taşi İsusen içeynak' bit'oğõ dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətpsane burqı, bitoval məət't'əlt'un mandı.

*Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri
bëyinbaksun*

(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)

21 İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'ariluğa c'erit'uxun oşa İz bel gele amdare giresi.

22 Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğõ, Yair s'iyen sa amdare hari. Şot'in İsusə ak'i Şot'ay turinoq'a bineti.

23 Şot'o gele xoyinşbi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğo şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyinşeq'an».

24 İsusal şot'oxun sagala taneşi. Şot'ay bač'anexun t'eq'ədər amdare eysay ki, Şot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un.

25 T'et'iya içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxə buy.

26 Şo cürbəcür doxt'urxone tarapey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal saat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay.

27 Me çuğon İsusi barada ibakeney, şot'o görəl şot'in amdaxoy boşt'an c'ovaki bač'anexun taşi İsusi paltara lafedi.

28 Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayiz q'olaybakoz».

29 Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaki, içinal hisebi ki, azaraxun q'olayebaki.

30 İsusen isə avanebaki ki, İçuxun sa zore c'eri, amdaxoç fıırpı xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyo şuvay?»

31 Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Amdaxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şin lafst'una hetərə avabakes bakon?»

32 Ama İsusi piin hələl mot'o bit'une qəvesay.

33 Çuğon içu k'ə baksuna avaney. Şo iz q'iyexun t'ut'upsun hari İsusi turinoq'a biti bütümə Şot'o exlətebi.

34 İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vëbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki, eneyal

azarayinşmabaka!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene mələimə het'aynak'en naraat'bsa?»

³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'iba, təkç'ə vəbaka!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'a şuk'k'ala İz baç'anexun eysa tene barti.

³⁸ Şorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'aar önöç'alxone ak'i.

³⁹ İsus bona başi şot'oğö pine: «Het'aynak'nan hay-küy bi önöne? Əyel p'uritene, hat'etər basek'e».

⁴⁰ Şot'oğön İsusi loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşa əylin bavananaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başi.

⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alit'a k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayza!" upsune.

⁴² Xuyərənal hat'e saad hayzeri tarapsane burqi. Şot'ay p'as's'e yəşe buy. T'et'iya bakalorox mat mant'undi.

⁴³ İsusen şot'oğö tapşurebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avabaki, oşa isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

8 Şot'oğo tapşurebi ki, yaq'a çombağaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i.

9 İçoğoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynak' paltar maq'at'un ext'i.

10 İsusen şot'oğo pine: «Maya sa k'oya bağaynan, t'e şəhərexun c'eğamin hat'e k'oya mandanan.

11 Maya vəx nu q'abulbi, vəx ūmūxlaxsun nu çureğayt'un, t'et'iin c'eğat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki!» †

12 Metərluğen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oğon karoozbi amdarxo toobabsunat'un k'aley,

13 murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariğot'un q'olaybsay. ‡

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?

(Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9)

14 Hametər bütüm me əşurxo hari padçağ İrodi ūmūğo p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyimbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu».

---

† **6:11 6:11** T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkinəxun qaybakat'an içoğoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkətə içoğoy azuk'axun bakalt'oğoynak' bsunen isə şot'oğoval Buxaçuğo nu çalxalt'oğoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost. 13:51 ‡ **6:13 6:13** İak'. 5:14

15 T'iyəmint'oğon isə "mo İlyane", bəzit'oğonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. §

16 Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

17 Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxe haq'ey,

18 İoanen isə şot'o "viçey çuğo haq'sun Buxaçuğoy k'anunaxun düz etenesa" peney.

19 Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay,

20 şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun qıbi şot'o q'orişebsey. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zəpeney.

21 Sa ği İrodiyay kiyel şaat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayi amdarxo, q'oşuni kalat'oğo saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğə tadi.

22 Q'onaxluği vədine İrodiyay xuyəren bona başi əçinəpi. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eç'ədərə hari ki, padçağen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz».

23 Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayin, lap bez padçağluği qıt'uval çureğayin, va tadoz».

²⁴ Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula».

²⁵ Xuyərenal hat'e saad padçağı t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan».

²⁶ Padçağ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi.

²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdare-nal zindana taşi İoani bula ozanaxun duği

²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarınat'un laxi.

İsusi qo hazar tana boşevksun

(Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14)

³⁰ Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğo tadi tapşuruğxo bex p'ap'epsuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlətt'unbi.

³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyişəken». Axırı eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ina laşi içan-içoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi.

³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğo anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun

amdarxo turin axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i.

34 İsus q'ariluğa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'uniy. İsusenal şot'oğoy gele şeymoğoy barada zombsane burqi. *

35 Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsus pit'un: «Mo çöle, hamal ene c'əyine.

36 Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un».

37 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Şot'oğoy ukun vən tadanən». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?»

38 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəgi pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

39 İsusen şot'oğoy əmirebi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un.

40 Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi.

41 İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırnəpi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi.

42 Bitot'in kəyi bot'unşi,

43 hələ avuzin mandi şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as's'e zənbiləl buyt'unbi.

---

* **6:34 6:34** Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36 † **6:37 6:37** P'əbaç dinar - Sa dinar sa ğiin əşlin haq'q'e.

44 Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusi xene çoyel tarapsun

(Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21)

45 Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un.

46 İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynak' buruğone laşi.

47 Üşe lodk'a göle bİYexey, İsus isə q'ariluğa tək çurpeney.

48 İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a † İsus göle çoyelxun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çureşi.

49 Ama şagirdxon İsusi göle çoyelxun tarapsuna ak'at'an Şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi,

50 Şot'o ak'i içoğo q'İyen haq'eney. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'İbanan!»

51 Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət't'əl mant'undi.

52 Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

---

† **6:48 6:48** *Üşeni bip'imci saadast'a* - Həysət'in vaxt'en üşe saad xibaraxun üqəray arane.

*İsusi Ginesara azariğo q'olaybsun
(Mat'. 14:34-36)*

⁵³ İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'ariluğa c'eri lodk'inağaçt'unpi.

⁵⁴ Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusa çalexi.

⁵⁵ T'e pervare bakala amdarxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğo nasilk'in boş şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqi.

⁵⁶ İsusi tağala hər gala - ayizmoğ, şəhərmoğ, bölgöğ azariğ eçeri meydana lat'unxsay ki, şot'ay paltari c'ot'aq'a bakayin lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

*Amdara murdar balo hik'ə?
(Mat'. 15:1-20)*

¹ Sa ği İsusi t'öğöl fariseyxo q'a Yerusolimamaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari.

² Şot'oğon at'unk'i ki, İsusi şagirdxoy bəzit'oğon murdar kulmoğon, yəni paktaksuni ədətə əməlbınut'tun şuma arst'a.

³ Axırı fariseyxon içan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandi ədətə tam dəğig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğ os'k'i paktınut' şuma artet'unsoy,

⁴ bazarexun harit'uxun oşa kulmoğ os'k'i paktınut' hik'k'al utet'unkoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədətxot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğ, tuncə levet'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxon xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandi ədət xo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğ o tet'un os'k'i pakbsa».

⁶ İsusen şot'oğ o pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğ oynak', he şaat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa, Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine, Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'öğxbi amdarxoy c'evk'i ədət xonnan taysa».

⁹ İsusen saal şot'oğ o pine: «Ef c'evk'i ədət xo əməlbseynek' Buxaçuğoy əmirə t'öğx bost'una hetərə l şaat' bacarnanbsa!

¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava təhk'irbala amdara bəsp'anan"! †

¹¹ P'oy vən k'ənan bsa? Sunt'in c'eri uk'ayin ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğoz q'urbanbsa",

¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa.

¹³ Metərluğen vən vəxun c'evk'i ədət en tay-sunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'ərəzəl gele əşurxonan biq'sa!»

* **7:7 7:7** İsa. 29:13 † **7:10 7:10** C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16

14 İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amişakanan.

15 Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'eğaloroxe».

16 †

17 İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırışbsunat'un Şot'oxun xaişbi.

18 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amişaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakon?

19 Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz bak-sunane ak'est'i.)

20 İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaxun c'eğalone.

21 Şot'aynak' ki, amdaxoy boşt'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun,

22 q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərлуğ, şər bost'un, bic'луğ, pozğunлуğ, paxılluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'eğon.

23 Bütüm me pis əşurxo amdari boşt'ane c'eri şot'o murdar bsa».

*Finik'iyalı çuğoy vėbaksun
(Mat'. 15:21-28)*

† **7:16 7:16** Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: *İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!*

³⁴ Şot'in göynul bəği afırınepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey".

³⁵ Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayesi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay.

³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'uniy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitene!»

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun

(*Mat'. 15:32-39*)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate giresi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine:

² «Me amdarxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux.

³ Mot'oğo həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyorox lap əxiləxunt'un hare».

⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayina şum bəğəbes bakon?»

⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arseq'at'un. Şot'in vüǵ şuma ext'i şükürebi, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi.

⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi.

⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girbat'an isə vüǵ zənbile buybaki.

⁹ T'et'iya bip' hazar tana İša amdare buy.

İsusen şot'oğə yaq'anebadi,

¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

*Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)*

¹¹ Fariseyxo İsusi t'öǵöl hari Şot'oxun höcətsat'un burqı. Şot'o sinəyişbseynak' çurt'unsay ki, göynuxun eǵala sa möcüzəlü nişanq'an ak'est'i. *

¹² Şot'in bəǵəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeǵal». †

*Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)*

¹³ Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi göle t'e soǵo tərəfe c'ovaki.

---

* **8:11 8:11** Luk'. 11:16 † **8:12 8:12** Luk'. 11:29

14 İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'uniy. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy.

15 İsusen şot'oğoy tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». †

16 Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'uniy: «Mot'o beşi şum nu baksuna görəne nex».

17 İsusen mot'o avabaki şot'oğoy pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amişaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkərə?»

18 Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri!

19 Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandi k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». §

20 «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

21 İsusen şot'oğoy pine: «Ama vən hələ q'amiştenanbaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

22 Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusi t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi.

---

† **8:15** **8:15** Luk'. 12:1 § **8:19** **8:18-19** İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12

23 İsusen k'ač'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'öŭxe taşeri. Oşa şot'ay pulmoğo çupunen şeyinbi, İz kulmoğo şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?»

24 K'ač'inen bəği pine: «Amdarxoz akса, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne».

25 T'e vədə İsusen İz kulmoğo p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'ač'i amdari piyelal işiğе hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqi.

26 İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eyşariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?»

28 İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». *

29 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa»? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». †

30 İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

---

* **8:28 8:28** Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † **8:29 8:29** İoan. 6:68-69

*İsusi İz p'uri-bëyinbaksuni əmxun saturbëš
avabakest'un*

(Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

³¹ Mot'o pit'uxun oša İsusen şot'oğö zomb-sane burqi. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o besp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oša Şo bëyinbakale.

³² İsusen me əyitmoğö qayə nexey. P'et'eren isə Şot'o t'öğx zapi Şot'ay əyite bonet'i.

³³ Ama İsusen fıııpi İz şagirdxoy loxol bëği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bëšt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusi bač'anexun taysuni toy

(Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

³⁴ İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metəre pi: «Əgər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez bač'anexunq'an hari. ‡

³⁵ Şiin iz elmoğö çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğö açesp'ayin, şot'o çark'est'ale. §

³⁶ Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayinşi iz elmoğö açespsunaxun k'ə xeyirə bu?

³⁷ Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon?

---

‡ **8:34 8:34** Mat'. 10:38; Luk'. 14:27   § **8:35 8:35** Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

³⁸ Me ext'ibørsuz saal günaxkər nəsil arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

¹ İsusen şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

² Üq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iya təkt'uniy.

Bürdən şot'oğoy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki.

³ Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

⁴ Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoy nak' ak't'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay.

⁵ P'et'eren İsusə pine: «Məəlim! He saat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğoy Vaynak', soğoy Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'».

⁶ Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğoy q'iyen haq'enedey.

25 İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirezbsa, me əylin boş't'an c'eki, eneyal ma baki!»

26 Urufen haraypi əylə ost'aar jık'psun c'ere. Əyel meyid k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!»

27 Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

28 İsus k'oya başı't'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?»

29 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Me cürə urufxo təkc'ə afırnəne ‡ c'evk'es baksa».

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un

(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)

30 Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane,

31 şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğə metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanəthi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğənal Şot'o besp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bəyinbakale».

32 Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama Şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)

---

‡ 9:29 9:29 afırnən - Bəzi kiinşamurxost'a: afırnən q'a ğurux efsunen

33 Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan həcətbsay?»

34 Ama şuk'k'alen qaqtenepi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şi ən kalo baksuni əmxunt'un həcət'bey. §

35 İsusen arşi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boşt'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırınıci, bitot'ayal q'ulluğçiçiq'an baki». *

36 Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğoy pine:

37 «Şiin Bez s'i yen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayin, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'uval q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğa

38 İoanen Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'i yen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş baç'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi».

39 İsusen şot'oğoy pine: «Şot'o galmadanan! Bez s'i yen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon.

40 Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. ‡

---

§ 9:34 9:34 Luk'. 22:24 * 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26 † 9:37 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20 ‡ 9:40 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23

7 Şot'oğon elemi balina İsusı t'öğöl eçeri içoğoy xələtxo elemi balın loxolt'un past'i. İsus me elemi balın loxol areşi.

8 Gelet'in içoğoy xələtxo, bəzıt'oğon q'oruğa bakala xodurxoxun bot'eşi tayurxo yaq'a past'unst'ay.

9 İsusaxun bəş tağalt'oğon q'a baç'anexun eğalt'oğon metərt'un harayey:

«Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u xeyir-bərəkətq'an baki!

†

10 Beş bava Davida əyıt tadesı padçağluğ xeyir-bərəkətluq'an baki!

Ən alloyluğxo hosanna!»

11 İsus Yerusalıma harıt'uxun oşa xramane başı. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, şot'o görəl İz p'as's'e şagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

*İsusı barsuz incilnə xoda ləənətbsun
(Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9)*

12 Əyc'ındəri şorox Bet'anyınaxun c'eğat'an İsus busanebaki.

13 Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i şot'ay t'öğöle taşi ki, bəğane bəyn şot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama şot'o işalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncili vədəl teney.

---

* **11:9 11:9-10** *hosanna* - əbrani muzin "Buxaçuğo alxısq'anbaki" upsune. † **11:9 11:9** İvel məğ. 118:25-26

14 T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsusi haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun

(Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22)

15 Şorox Yerusalisa hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlne başi t'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqi. Təngə badalbalt'oğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arşala ganxo taranedi,

16 yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa barteneti.

17 Şot'oğo metər zombsun pine: «Tene şameşe ki,

"Bez k'oj bütüm azuk'xoynak'

Afırıbseynak' bakala k'oj k'aleğale"?' ‡

Ama vən şot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

18 Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsusa bespseynak' yaq' qəvesat'un burqi. Şot'aynak' ki, amdaxo Şot'ay zombsuna mət't'əl manst'una görə Şot'oxun q'it'unbsay.

19 Biyəbakat'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vəbaksuni zore nişane

(Mat'. 21:20-22)

20 Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'ödxun c'ovakat'an at'unk'i ki, incilnə xod tumexun q'aribakene.

‡ 11:17 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11

29 İsusen şot'oğö metëre coğab tadi: «Zuval vëxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğö mani ext'iyären bsuna vëx uk'oz.

30 İoani k'unuk'bsun göynuxuney † yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadanani!»

31 Şot'oğön isə içöğoy arane metërt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vëbaki?' uk'ale".

32 Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay.

33 Şot'aynak'al İsusə metërt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğö mani ext'iyären bsuna Zuval vëx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ
(*Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19*)

1 T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğön exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərəbsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətəbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğa bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. *

2 T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane.

3 Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa.

---

† 11:30 11:30 yəni Buxaçuğoxun * 12:1 12:1 İsa. 5:1-7

⁴ T'ulluği q'onçuğon şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nöker yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği qıt'unbsa, içüval biyaburbi şep't'unsa.

⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərлуğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğo t'ap't'unne, bəzit'oğo isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseyinak' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ğaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ğaraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy t'öğöle yaq'absa.

⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale".

⁸ Hametər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İsə ef zənden me t'ulluği q'onçuğon hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əsp'est'alt'oğo tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğo tene tadal ki?

¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'öğx bosı jě

Ən vacib jěne baki.

¹¹ Mo Q'onçuğoy əşe,

Beş piin bəş baki mat mandala sa əşe"». †

¹² Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, Şot'o biq'sunt'un çureşi, ama camaataxun qıt'unbi. Kot'o görəl Şot'o barti tat'unşi.

† 12:11 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23

Şineynak'esa, şot'oval tadanan
(*Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26*)

13 T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyxoxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğə Şot'ay t'öğölt'un yaq'abi.

14 Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsə. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsə. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgünə? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

15 Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresə? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz».

16 Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori».

17 İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğə tadanan». Şorox İsusi me coğabi loxol məət't'əlt'un mandı.

Bəyinbaksuni barada sual
(*Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40*)

18 Bəyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy‡ bəziyoroş İsusi t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un

---

‡ **12:18 12:18** *saduk'eyxo* - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'iin üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyinbaksuna, angelxo saal axırncı ğina isə tet'un vəbaksay.

haq'i:

¹⁹ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metəre şampe: "Əgər sa amdari viçi p'urenesa, şot'ay çuuxal əyelsuze süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğə haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". Ş

²⁰ Vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane.

²¹ T'e vədə me çuğə p'əmci viçene haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imcit'inal,

²² lap vüğümcit'ual şirik' metəre baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane.

²³ İsə axırnci ğine p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axiri vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'eneş».

²⁴ İsusen şot'oğə metəre coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görenən sərfbaksa!

²⁵ Bəyinbakiyoroş nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un.

²⁶ P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşə boş'an "Zu Avrahami Buxaçuşzu, İsaak'i Buxaçuşzu, İak'ovi Buxaçuşzu" upsuna tenan k'alpe ki? *

²⁷ Buxaçuş isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuşe. Metərлуğen, vən gele sərfnanbaksa».

Ş 12:19 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8 * 12:26 12:26 C'eys. 3:6

*Əmirxoy ən əsəso**(Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28)*

28 İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusi hetər şaat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?»

29 İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçux bakala Q'onçuxe - Q'onçux.

30 Q'onçuğö, vi Buxaçuğö vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". †

31 P'əmcioval mone: "Vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

32 K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçuxe, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. §

33 Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, işat'u hun va çureğalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun bəşe».

34 T'e amdari metər bəğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alən İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

*Xrist'os şi Ğara?**(Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44)*

---

† 12:30 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ 12:31 12:31 Lev. 19:18 § 12:32 12:32 K'an. 4:35

35 İsusen xrama zombat'an metəre pi:
«Het'aynak't'un k'anun zombalxonXrist'osa
"Davidi ğar" nexə?

36 Axırı İvel Urufen Davida içü metəre pest'ey:
"Q'onçuğon bez Q'onçuğo pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arsa". *

37 Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy
metəresa Şo hetəre Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47)

38 İsusen zombsun pine: «K'anun zombalx-
oxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy
paltar lapi tarapsuna, bazarin meydanxo içoğo
p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna,

39 sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un
çuresa.

40 Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy
məhsula keyi şart'unne, oşa isə içoğo
ak'est'eynak' gele boxoy afirit'unne. Me
amdarxoy caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun

(Luk'. 21:1-4)

41 İsus xrame məəlne bakala nəziri q'utiğoxun
sunt'u İša arseney. Şot'in t'et'iya amdarxoy hetər
təngə laxsunane bəğsay. Dövlətlü amdarxoxun
gelet'in t'iya kala tənqət'un laxsay.

42 Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən
xuri tənqəne laxi.

---

* 12:36 12:36 İvel məğ. 110:1

43 İsusen İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğo pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxi.

44 Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırnci ğine nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24*)

1 İsus xrame məəlnexun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Məəlim, bəğa he gözəl jéyurxo, he gözəl binooxe!»

2 İsusen şot'o pine: «Me kala binoğon nexex? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

3 Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arsi vədine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tək mandat'an xavart'un haq'i:

4 «Yax upa, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me əşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?»

5 İsusen şot'oğo pine: «Bəğanan ki, vəx şuk'k'alən maq'an ferett'i!

6 Bez s'iyyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo feret't'ale.

7 Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hələ axır tene.

8 Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluğı loxol əqeğale. Gele ganxo oçal

16 Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşi. †

17 T'e ğimxo bñhi çupuğoy q'a əylə döş tadalt'oğoy vay hala!

18 Afırıpanan ki, me əşurxo İjena maq'an baki.

19 Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışı me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər bakitene, bakalaltene. ‡

20 Əgər Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğon c'ək'eşit'oğo görə - İçin c'ək'p'i amdarxo görə - t'e ğimxoxun bonet'i.

21 Əgər şinesa vəx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bəğa, Xrist'os memiyane" nəəl ki, "bəğa, t'et'iyane", ma vėbakanan. §

22 Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eğale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'eşit'oğoval feret't'at'un.

23 Vən isə ayığ bakanan! Bəğanan, Zu vəx hər şeyə saturbėş exlətezbi».

24 «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa "Bəğ biq'eğale,

Xaşenal işiğtenebal.

25 Muç'uliyox göynuxun barale,

Göynul bakala p'lanet'xo ĵlk'eğale". *

---

† 13:16 13:15-16 Luk'. 17:31 ‡ 13:19 13:19 Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14 § 13:21 13:21 Luk'. 17:21,23 * 13:25 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13

²⁶ T'e vədə Amdari Ğare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamtarəgen eysuna ak'alt'un. †

²⁷ Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğo topbalt'un.

²⁸ İncilnə xoda bəğanan: şo t'up'ullayınşaki xazallayınşakat'an avananbaksa ki, yəy ene İşane.

²⁹ Haketər vənal, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene İşane, lap çomost'ane.

³⁰ Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömüri axıra p'ap'anut' bakale.

³¹ Oçal q'a göy açi taneğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(*Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48*)

³² «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. ‡

³³ Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale.

³⁴ Həysə ef piin bəş əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbşa. §

³⁵ Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy

† 13:26 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 ‡ 13:32 13:32 Mat'. 24:36

§ 13:34 13:34 Luk'. 12:36-38

6 Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incitmişsa? Kot'in Zaynak' saat' sa əşe biq'i.

7 Kəsibxo həmişə ef t'öğölə, ef çureğala vədineyal şot'oğö köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. §

8 Çuğon iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i.

9 Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Mıq Xavarkaroozbakalesa, me çuğö eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30)

10 Hame vədine p'as's'e şagirdaxun soğö bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyinsxoy kiyel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğölə taşi.

11 Samci bəyinsxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unal əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqi.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

12 Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusəxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?»

---

§ **14:7 14:7** K'an. 15:11 * **14:12 14:12** Əyinsuz Şume axsibay C'eys. 12:27

13 İsusenal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iya ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay bač'anexun takinan.

14 Şo mani k'oya bağayın, t'e k'ojin q'onçuğo upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağ maya?"

15 K'ojin q'onçuğonal vəynak' ala həzərbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya yaynak' həzirlüğ bəğanan».

16 Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

17 Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare.

18 Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». †

19 Şorox pist'unbaki, sunay bač'anexun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqi.

20 İsusen şot'oğo pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone.

21 Amdari Ğar İz əmxun şameşi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy saat'e bakoy».

22 Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anani! Mo Bezi bədəne».

23 Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği.

† 14:18 14:18 İvel məğ. 41:9

24 İsusen şot'oğo pine: «Mo gelet'ay yəşəyınşeynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəziluği p'i. †

25 Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğoy padçağluğa təzə fi uğələ ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvinəxun ene uğəlevez».

26 Şorox Buxaçuğoy alxışp'ala məğurxo məğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tərəft'un taşi.

P'et'eri danmişaksuna saturbəş avabakest'un
(Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38)

27 İsusen İz şagirdxo pine: «Vən bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metərə şameşe: "Çobana duğoz,

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". Ş

28 Ama Zu bəyınbakıt'uxun oşa vəxun bəş Galileyına taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

29 P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalğayt'un, zu ketər tez bal!»

30 İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu».

31 Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əgər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmişakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpın
(Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)

---

† 14:24 14:24 C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34 § 14:27 14:27 Zək. 13:7

* 14:28 14:28 Mat'. 28:16

32 Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vən memiya çurpanan».

33 Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey.

34 Şot'in pine: «Za t'etər sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vən həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinan».

35 İç isə samal bəş taşi çooq'a biti afırınepi ki, mümkünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane.

36 Şot'in metəre pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümküne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çureğaloq'an baki».

37 Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğə nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy?»

38 Muğur mandi afırıpnanan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyişi. Şot'o görə ki, urufi niyət saat'al bakayın, amdar zəife».

39 İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi.

40 Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsusə k'ə uk'at'un.

41 İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyişnanbaksa? Bəse! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdari Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale!»

42 Hayzanan taġen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12*)

43 İsusen İz ĵomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soġo bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öġöl samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal aġsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dəst'ə amdare buy.

44 İsusə toydi İudan şot'oġoxun saturbēş əyitpeney: «Zu şot'oġoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşreq'at'un».

45 Hametər, İuda düz İusı t'öġöl hari Şot'o "məəlim!" pi muçepi.

46 Şot'oxun hari amdarxonal İsusə bit'unq'i.

47 İsusı t'öġöl bakalt'oġoxun sunt'in xançala zapi samci bəyinşi k'ula duġi şot'ay ümōġo tumexun bonet'i.

48 İsusen şot'oġo pine: «Vən het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfûq'k'ali loxol eġala k'inək' xançalla q'a sayballa hare?

49 Hər ġi xrama ef piin bēş zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Šam bex p'ap'eq'an». †

50 T'e vədə bitot'in İusə bosı t'it'unt'eri.

51 Saycə kətan parçinen bəc'üreşi sa cəyil ġar isə hələl İusı baç'anexun tanesay. Əsk'ərxa şot'o bit'unq'i.

52 Ama şo parçin boşt'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

† **14:49 14:49** Luk'. 19:47-48; 21:37

İsus Kala Şurin bəş

(*Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24*)

⁵³ İsus samci bəyinşxoy kalat'ay bəšt'un taşeri. T'iya bütüm samci bəyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone giresey.

⁵⁴ P'et'er isə əxiləxun samci bəyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İusisi baç'anexun enesay. Şo məəlnə başi aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşi gamesane burqı.

⁵⁵ Samci bəyinşxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, Şot'o besp'est'eynak' məənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay.

⁵⁶ Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleney, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sunsunaxun düz etenesay.

⁵⁷ Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un:

⁵⁸ «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib giin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». †

⁵⁹ Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

⁶⁰ T'e vədə samci bəyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axiri şot'oğon vi əleyinət'un əyite!»

⁶¹ Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samci bəyinşxoy kalat'in p'urum Şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?»

† 14:58 14:57-58 İoan. 2:19

⁶² İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vën Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

⁶³ T'e vədə samci bəyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zıǵzıǵbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu?

⁶⁴ Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğə nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'anən nex?» Bitot'inal İsusi bisuni cazina layiğ baksuna q'ərarat'un tadi. †

⁶⁵ Bəzit'oğon Şot'ay loxol çupsat'un burqi, Şot'ay pulmoğə ǵaçp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi Şot'o yumburuğlayinşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçiğont'un burqi Şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(*Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27*)

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökerxoxun soğoval t'iyane hari.

⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy».

⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmişaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

---

§ **14:62 14:62** Dan. 7:13 * **14:63 14:63** paltara zıǵzıǵbi - Me hərəkəten Buxaçuğə bihi tağala əyitmoğə ibakala amdaren izi me əyitmoğə nu q'abulbsunane ak'est'ay. † **14:64 14:63-64** Lev. 24:16

69 Çuux nökören P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğö p'urum pine: «Moval şot'oğoxune».

70 P'et'er p'urumal danmişebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Hөгigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu».

71 P'et'eren içü q'arğışsun elaspi pine: «Vән uk'ala t'e amdara tez çalxsa».

72 Hat'e dayğal dadalen p'ëmci kërəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ë kërəm elk'amin hun Zaxun xib kërəm danmişakalnu» əyitə iz eyex badi öñnepi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16)

1 Savaxt'an üşenen samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusı kula ğaç'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

2 P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabe tadi: «Hunen metər nex».

3 Samci bəyinşxon Şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqi.

4 T'e vədə P'ilat'en Şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!»

5 Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məət't'əle mandi.

6 Hər C'ovaksuni axsibayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'ésit'oğoy boşt'an amdarxoy çureğalt'oğoxun sunt'u tərebsay.

7 Həme vədine biq'ésit'oğoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakit'oğoxun sagala amdar bəsp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy.

8 Camaatenal P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bsunane xaişbi.

9 P'ilat'en şot'oğo pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?»

10 Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon İsusə paxılluğaxunt'un kiyel tast'un çuresə.

11 Ama samci bəyinşxon amdarxo galt'undi ki, İsusə təə, Barabbın tərbsunaq'at'un çuresi.

12 P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresə? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?»

13 Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!»

14 P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pisluga be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

15 P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbina tərebi. İsusə isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusə lağa haq'sun

(Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3)

16 Əsk'ərxon İsusə başçi P'ilat'i sarayın məəlnexun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi.

17 Şot'o tünd č'oč'a sa xələt lapest'i, oşa şaşaxun tac əldi İz belt'un laxi.

18 Şot'oğon İsusə "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say.

19 Şot'ay bel gəşen dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay.

20 Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd č'oč'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçe loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

İsusi xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)

21 Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusı xaça taşt'unat'un məcburbi. *

22 İsusə K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune.

23 Şot'o q'aç' bot'ala dərman gərbi fi tast'unt'un çureşi, ama Şot'in tene ũği.

24 Şot'oğon İsusə xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

25 Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡

26 Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər şame buy: İudeyxoy PADÇAĞ.

* **15:21 15:21** Rim. 16:13 † **15:24 15:24** İvel məğ. 22:18

‡ **15:25 15:25** *xibimci saad* - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy.

27 Şot'oxun sagala amdar fűq'suni loxol biq'eşi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf.

28 §

29 Eğal-tağalxon içoğoy bula jık'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib giin biq'alo!

30 İse va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'uniy.
*

31 Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal Şot'o lağa haq'i next'uniy: «T'iyəmit'oğone çark'est'ay, ama içü çark'est'es tene baksa!

32 Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vėbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'eşit'oğonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30*)

33 Üqűmci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçali çoyel bayinq'luğə baki.

34 Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

---

§ **15:28 15:28** Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene - *İvel Şamurxost'a şameşiyorox bex p'anep'i: «Üsyanbalxoy taye baki».*

Luk'. 22:37 * **15:30 15:29-30** İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † **15:33 15:33** üqűmci saad - Həysət'in vaxt'en bərezəre saadin p'as's'e. ‡ **15:33 15:33** vuyumci saad

- Həysət'in vaxt'en bərezərexun oşa saad xib. § **15:34 15:34** İvel məğ. 22:1

Mo «ay Bez Buxačux, Bez Buxačux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

35 T'et'iya çurpit'oğoy bəzit'oğon mot'o ibaki pit'un: «İnanbaksa, İlyane k'ale!»

36 Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, ŭğəne. Şot'in pine: «İsə bəgen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun s'ivak'sa?» *

37 İsusen ost'aar haraypi elmuxe tadi.

38 Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al s'irik' p'ə gala zığebaki. †

39 İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırncı nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Ğarey» pine.

40 T'et'iya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy.

41 İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anəxun hari İçu q'ulluğt'unbsay. T'et'iya Şot'oxun Yerusallima hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

İsusa gərəmzinə laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42*)

42 Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsi-bayeynak' həzirluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği.

* **15:36 15:36** İvel məğ. 69:21 † **15:38 15:38** C'eys. 26:31-33

‡ **15:41 15:40-41** Luk'. 8:2-3

43 Kala Şurin hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Ari-mat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğöle hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İsusı meydəne şot'oxun çuresi.

44 P'ilat'en İsusı metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandi, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?»

45 Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazane tadi.

46 İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun şivk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ik'iredi.

47 Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meydi maya laxsuna at'unk'i.

16

İsusı bəyinbaksun

(Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10)

1 Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en şaat' adeğala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İsusı meydə ləəmdat'un.

2 Şamat' ği c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari.

3 Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay.

4 Ama t'iya işalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öox t'ik'ireşene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşe. Çupuxxo q'iyene haq'i.

⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'ıbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İsusanan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane.

⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şagirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğō sa dəhşətene haq'layinşey, mat mandet'unıy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18)

(P'ə ən damna kiinsamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.)

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'eşi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney.

¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önök'alt'oğō xavare tadi.

¹¹ Ama şot'oğōn İsusi bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vəbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'eşi.

* **16:7 16:7** Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğo exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vëbaki.

*İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un
(Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)*

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoynak'e ak'eşi. Şot'oğoy inadkərluğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğo nu vëbaksuna görə şot'oğo töhmətebi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıq Xavaraka-roozbanan!

¹⁶ Vëbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vëluğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale.

¹⁷ Vë bakalt'oğo çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Şiyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un,

¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i besp'ala zəhərə l üğəyt'un, şot'oğo təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğoy azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

*İsusi göynul əqesun
(Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11)*

¹⁹ Me əyitməğoy pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul əqəsi Buxaçuğoy yön tərəf areşi.

²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Mıq Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuğonal şot'oğoy köməyebşay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon tət'iğebşay.

lxxxi

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0